

osebno, pa jim ni služba pri vojski in mornarici odložena.

Člen 228: Vojnici morajo plačati:

1. Stalno in začasno nesposobni.
2. Družine, imovine, obrti ali dohodki onih, ki se kakorkoli odtegnejo služenju svojega obveznega roka.

3. Družine, imovine, obrti ali dohodki onih, ki ne morejo osebno služiti, ker prestajajo sodno obsodbo ali zaradi tega, ker ne uživajo državljske časti.

Vojnica znaša:

Za one pod točko 1) 50% letnega neposrednega davka na njihovo imovino.

Za one pod točko 2) in 3) pa 100% letnega neposrednega davka.

Za one, ki so nalašč sebe pohabili, da niso za vojno sposobni, se odreja vojnica na 100% letnega neposrednega davka.

Vojnica se plačuje od dovršenega 20. do dovršenega 50. leta.

Člen 229: Plačevanja vojnice so oproščeni:

1. Oni, ki uživajo invalidno podporo.
2. Oni, ki so postali nenamerno nesposobni v vojaški službi.

3. Umobolni, gluho-nemi, slepi in pohabljeni, ako so za delo nesposobni in ne plačujejo nad 120 Din neposrednega davka.

Pritožbe: Če kdo misli, da se ga je pogrešno vpisalo med one, ki naj vojnico plačujejo, se naj pritoži na komando svojega vojnega okrožja. Oni pa, ki misli, da je vojnica previsoko zaračunana, pa se naj pritoži na davčno upravo, pod katero spada. Z izjavo pritožbe se ne zadržuje pravica plačila vojnice.

Kdor želi podrobnejša navodila, posebno še pa župani in občinski tajniki, naj naročijo »Pravila za vplačevanje vojnice«. Stane 10 D in se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

D. S. v št. J.

Nekdo me je ovadil, da sem prodal in izvozil 4 vagone sadja. Predpisali so mi zato 2000 Din davka. V resnici nisem nikakega vagona sadja spravil v promet in tudi nisem obrtnik. Davčni odbor v Mariboru je moja pritožbo zavrnil. Kaj naj sedaj storim?

Odgovor:

Ker veste za ovaditelja, je najbolje, da nje-

ga prisilite, da prekliče. Zoper odločbo davčnega odbora se pritožite na upravno sodišče v Celju, kjer tudi omenite, kdo vas je ovadil in zakaj.

S. A. v J.

V tožbi sem zmagal. Ali nasprotna stranka ni imela denarja, pa sem moral jaz plačati svojega advokata. Zdaj sem ugotovil, da je uživalec nekega posestva, ne lastnik. Ali lahko kaj iztožim?

Odgovor:

Ker ste vi najeli advokata, ga morate tudi plačati, toda le svojega in sodne stroške. Od nasprotna stranke lahko izterjate potem tožbe in dobite polom rubeža.

Šm. p. J.

Ali smejo učiteljice med učno uro po hišah hoditi in prodajati karte za prireditve?

Odgovor:

Ako se je to zgodilo brez vednosti šolskega vodstva, mu to javite. Če je bil nered v šoli zaradi tega in je šolsko vodstvo vedelo za to, lahko javite šolskemu nadzorniku. Je pa stvar taka: Treba je zelo previdno vse napraviti in dokazati, ker sicer ste lahko kaznovani vi sami!

J. J. v G.

Stara občinska cesta, ki je bila malo v rabi, bi se v smislu dogovora pred dvema letoma morala urediti in razširiti, ker so tam ob cesti sedaj nove hiše. Kam se naj obrnemo, da se to uredi?

Odgovor:

Napravite skupno vlogo na občino, kjer zahtevajte, da se v smislu dogovora in protokola komisije cesta uredi. Ako občina na to ničesar ne ukrene, prijavite zadevo na srezkega načelnika.

*

Vlaganje kumarca.

Zelo prikljubljena jed skozi celo leto so kisle kumarce. V vsaki hiši naj jih imajo nekaj kozarcev na razpolago. Se-

daj je čas, da jih vložite! Napravite pa to takole:

Majhne sveže kumarce, dolge kakih 5 do 10 cm, še zelene, osnažimo vsake omazanije in jih namakamo v čisti vodi pol dneva. Voda jim namreč odvzame grenkobo. Nato jih vzamemo iz vode in jih s prtom do suhega obrišemo ter vložimo tesno drugo na drugo v kozarec ali steklenico. Med kumare vlagamo lavorjevo listje, cel poper, celo papriko, koper in višnjevo listje. Tudi je dobro vložiti nekoliko hrena, narezanega na tanke liste. Tako napolnjeno steklenico zalijemo s kuhanim in dobro prečiščenim jesihom, katerega mu smo dodali tudi na vsak liter dve žlici soli. Jesih mora biti popolnoma hladen, predno se ga vlije na kumare. Posodo potem dobro zavijemo s pergamentnim papirjem ali z mehurjem in jo shranimo na hladnem suhem prostoru. Na vrh jesiha vlijejo nekateri tudi nekaj olja.

Madeži od smole.

Sedaj, ko se mnogo gibljemo med drevjem po gozdu, pa tudi sicer je potrebno vedeti, kako odpravimo madeže smole iz obleke. Madež smole v volneni obleki briši s cunjico, ki si jo namočil v špiritu ali etru. Iz ostalega blaga spraviš madež tako, da namažeš meslo, kjer je madež s kako mastjo ali maslom, nato pa dotično mesto izperesh z milom in vročo vodo. Tudi s sodo v vroči vodi se ti bo posrečilo izprati tak madež. Z rok pa si madež najlažje opereš s petrolejem.

Kako braniš stročji fižol.

Navajeni smo sicer jesti stročji fižol v tej dobi, ko ga je povsod dovolj, toda zelo bi nam dišal tudi pozimi. Zdrav stročji fižol naberi in ga na koncih obreži, odstrani niti in prereži na pol. Zložiti ga kolikor mogoče na tesno v sodec, nasoli ter zopet dobro stlači. Nato sodec zabij, postavi v klet in čez nekaj dni ga obrni. Obrni ga vsak teden en-

Januš Golec:

Guzaj.

30

Od Vrečka na Žegarju do nekdanj Drobnetove krčme je nekaj minut mimo par hiš in skozi smrekov gozdlič že ob pobočju hriba zidana, s slamo krita hiša. Na levo je bila krčma, na desno vinska klet. Od hiše na levo je polovico slamnatostrehega poslopja parma za listje, levi del je zidan k hribu in je služil kot shramba za sadjevec, kislo zelje, repo in krompir. Pol streljaja pred hišo je kozolec. Med nekdanjo krčmo in kozolcem je trata, na kateri rastejo orehi, tepke in drugo sadno drevje. Kolovoz iz Žegarja proti Slivnici je peljal mimo krčme, današnja nova cesta gre nižje.

Predno sta stopila orožnika iz smrekovega gozdiča na plan, da bi ju že bilo videti od Drobnet, sta zavila s kolovoza po pobočju v gozd, odkoder sta nameravala nekoliko opazovati živ-

ljenje pred krčmo. Opazila nista nič sumljivega, nobenega odraslega človeka, pač pa je pasel v bližini gozda fantek živino. Grizold je privabil pastirčka z vso ljubezljivostjo k sebi. Ko se otrok vidno ni več bal, mu je dal groš z naročilom, naj gre v krčmo kupiti kruha in jima pride hitro povedat, kdo vse je v izbi. Dečko je vzel denar in šel. Vrnil se je s poročilom, da ni v krčmi žive duše, pijejo pač v zidanci poleg hiše: krčmar in še dva moška.

Žandarja sta sklenila, da si bosta ogledala pivsko družbo natančneje.

Pripravila sta se in stekla kar najbolj urno proti odprti pivnici. Ko sta že bila blizu zidance, so se zaprla vrata in iz kleti sta utekla bežečih korakov gostilničar in še en moški ter se spustila oba za hišo navzdol po hribu. Nekdo je zaklepal kletna vrata od znotraj glasno ter z ropotom. Grizold je vprašal: »Kedo je? Odprite!

Nobenega odgovora.

Blizu zidance v smeri proti zaklenjenim vratom je bil zložen precejšen kup drv. Stres je stopil za drva ter stražil od spredaj, Grizold se

Voda in ogenj.

Narodna.

Gospodinja je stavela v kotlu vodo nad ogenj, da bi zamesila kruh.

Ogenj vpraša:

»Ti je segla moja muka že do vrhunca, hladna voda?«

»Da, in kako, moj stari in večni sovražnik. Ali trpeti moram, odkar so me vzeli materi reki. Dokler sem bila združena z drugimi v reki, se mi ni nič smel približati.«

Ogenj je odgovoril:

»Dostikrat si tudi ti mene prijela za srce in glavo. Ako si ti že moj sovražnik, čemu jaz ne bi i tebe sovražil?«

»Včasih sem te pogajala. Nikol nisem sa-

krat. Predno tak fižol uporabljáš, ga moraš namakati v čisti vodi nekaj ur, da se sol izluži. Tak fižol se tudi lahko proda v meščanske družine.

Kopanje.

Vroče poletje je čas za kopanje. Kopanje, ki se vrši previdno in dostojno, je gotovo zelo krepilno za človeka. Deci je naročiti, da naj bo pri kopeli zelo previdna, da ne pojde vroča v mrzlo vodo, da se ne koplje predolgo. Pa kopanje je tudi za odrasle zdravo, seveda pod enakimi pogoji. Vse pa naj bo dostojno. Skupno kopanje ženskih in moških ni spodobno.

*

Cene in sejmska porečila.

Na mariborski trg v soboto 18. t. m. so pripeljali šepharji 30 svinj. Svinjsko meso je bilo po 14—16, špeh 13—14 Din. Kmetje so pripeljali 4 voze krompirja, 6 čebule, 18 sena in 8 slame. Krompir je bil po 2, čebula 6, seno 70—90, slama 50—55 Din. Pšenica 2, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1.50, koruza 1.50, ajda 1.50, proso 2.50, fižol 2.50, grah 8—10 Din. Kokoš 30—50, piščanci 20—70, raca 15—20, gos 30—40, puran 40—60, domači zajec 7—30 Din. Česen 14, sveže zelje 5, buče 4, gobe 1—2 Din. Maline 6—7, grozdčije, suhe slive 9—12, breskve 20—24, grozdje 24—28 Din. Mleko 2—3, smetana 12 do 14, surovo maslo 30—36, jajca 0.75—1, med 12—20. Din.

Mariborsko sejmsko porečilo od 14. 7. 1931. Prignanih je bilo 19 konj, 37 bikov, 347 volov, 418 krav in 23 teleč, skupaj 844 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 5 do 5.75 Din, poldebili voli od 3.75 do 4.50 Din, plem. voli od 3.50 do 4 Din, biki za klanje od 3 do 5 Din, klavne krave debele od 3.25 do 5 Din, plemenske krave od 3 do 3.50 Din, krave za klobasarje od 1.75 do 2.50 Din, molzne krave od 2.25 do 3 Din, breje krave od 2.25 do 5 Din, mlada živina od 3.50 do 5.50 Din. Prodanih je bilo 407 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 55 in v Italijo 15 komadov.

Mariborski svinjski sejem dne 17. 7. 1931. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 258 komadov svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 70 do 80 Din, 7—9 tednov 90 do 130 Din, 3—4 mesece 150 do 230 Din, 5—7 mesecev 350 do 400 Din, 8—10 mesecev 450 do 500 Din, 1 leto 600 do 750 Din, 1 kg žive teže 8 do 7.50 Din, 1 kg mrtve teže 9 do 10 Din. Prodanih je bilo 103 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 14 do 16 Din, II. vrste od 10 do 12 Din, meso od bikov, krav in teleč od 6 do 8 Din, telečje meso I. vrste od 18 do 25 Din, II. vrste od 10 do 16 Din, svinjsko meso sveže od 12 do 25 Din.

*

Pogreznjeni svet.

»Gospodar« je že pisal o uganki velikanskega otoka Atlantis, ki bi naj bil vezal pred mnogo desetisočletji Evropo z Ameriko, kjer kraljuje danes Atlantski Ocean. Baš letošnje poletje je na delu angleška ekspedicija, ki hoče z ostanki na morskem dnu dokazati, da je otok Atlantis res bil in je cvetela na njem visokorazvita kultura.

Kakor pravljica o Atlantidi obstoja tudi legenda o pogreznjenem svetu v Tihem Oceanu. Angleški oberst James Churchword je posvetil celo svoje življenje razvozljanju te zadnje pravljice. Anglež je objavil o svojih tozadevnih raziskovanjih marsikaj zanimivega.

Pravljica o izgubljenem svetu v Indiji.

Oberst Churchword je prišel na sled potopljenemu svetu, ki se je imenoval zemlja Mu, ko je bival v Indiji. Kot mlajši oficir se je seznanil z učenim indijskim menihom, ki je vzbudil v njem zanimanje za prazgodovino človeštva. Menih je podučeval Angleža v naakal jeziku, ki bi naj bil po indijskem naziranju na svetu najstarejši. Ko je razumel oficir naakalščino, se je lotil razvozljanja starodavnih napisov v tem jeziku, ki so shranjeni kot sveti ostanki v indijskih samostanih. Na več

tablicah je čital o posebnem svetu Mu, ki je bil pred več tisoč leti na sredini Tihega Oceana in bi naj bil tudi zibelka človeškega rodu.

Vesti o Mu svetu v Ameriki.

Ravnokar beležena izsleditev je Angleža Churchworda tako navdušila, da je sklenil, da bo posvetil po 12letni vojaški službi ostali del svojega življenja razkritju uganke z Mu svetom. Ker je bil oberst denarno dobro založen, se je lahko podal na delo. Potoval je po svetu, preiskal je samostanske šole po Aziji, evropske starinske zbirke in ameriške muzeje, kjer so shranjeni razni starodavni rokopisi. Iz starih beležk se je povzpelo do trdnega prepričanja, da je Mu suha zemlja resnično obstojala.

V spominskih spisih Maja naroda, kateri so shranjeni v angleškem in v narodnem muzeju v Washingtonu, je zadel Churchword na omenke o Mu svetu, za kojega označbo so imeli Maja Indijanci isti pisemski znak, kakor ga je bil izsledil v Indiji, Burmi in v Egiptu. V vseh spisih, ki izvirajo od raznih človeških plemen in iz raznih delov sveta, pomenja pisemsko znamenje isto »dežela (svet) Mu«. Tudi v prastari tibetanski listini je našel angleški oberst potrditev svojega domnvanja.

Spomeniki o izgubljenem svetu.

O narodih, ki so bivali pred 20 tisoč leti na Mu svetu, so se ohranili do danes nekateri spomeniki. K tem preostankom spadajo orjaške sohe, ki se nahajajo še sedaj na Velikonočnih otokih. V osrednji Ameriki je zadel Anglež na iste znake podobarske umetnosti Mu prebivalcev.

Mu svet se je nahajal v širini ravnika Pacifičnega Oceana in je zavzemal proti severu površino 5000, proti jugu pa 3000 milj v vzhodno-zapadni smeri. Havajsko, Fidži in Vzhodno otočje je preostanek nekdanjega ogromnega

ma prišla, ampak vselej so me ljudje črpali iz reke in iz studenca, jaz pa sem gasila, da mi ne storiš nič hudega.

Ogenj nato:

»Veš kaj? Spoprijazniva se danes! Vsak izmed naju naj se bavi le s svojim poslom. Če bova živela v miru in slogi, naju ne bodo ljudje mučili in ubijali na smrt.«

»Jaz nečem tako, je rekla voda, »ne morem jaz biti drugačna kakor sem. Ne morem niti delu, ki mi ga je prisodil sam Bog.«

Narodna povestica.

Kmet, ki mu je nek trgovec v mestu napravil dosti krivice, si je izmislil pot, kako

je podal na ogled krog pivnice in dognal, da je pobeg nemogoč, ker je imela zidanica samo ena hrastova vrata in nobene druge večje odprtine. Celo skozi podstrešje je bilo nemogoče uteči, ne da bi orožnika opazila begunca, stavba je bila prenizka in se je naslanjala ob zadnji strani na hrib. Ko je pregledoval Grizold krajevni položaj, je zapazil, kako se maje kamenje na kleti na strani proti kolovozu. Nekdo, ki se je skrival v pivnici, je skušal izdreti izhod. Stopil je ob stran k zidu, iz katerega se je gibalo kamenje in skrbno opazoval. . . Kmalu se je izluščil iz zidu velik kamen, koj za njim se je pojavila četverkotna odprtina, človeška roka je brskala blato ter prah izpred luknje. . . Neznani ujetnik je pomolil glavo skozi udrtno. . . Žandar je vprašal: »Kedo je?« Mesto odgovora je počil revolverski strel proti orožniku, a ga na srečo ni zadel. Ko se je prikazala neznančeva glava drugič pri odprtini, je ustrelil Grizold iz puške; ker je stal v zaščiti pred strelom preveč tik ob steni, se je odbila krogla ob kamenju. Vse je potihnilo za nekaj časa. . .

Grizold je stopil bliže in ustrelil skozi luknjo, iz kleti je nekaj zaječalo — znamenje, da je strel pogodil. Za tem je ustrelil iz kleti oblegani, krogla je oprasnila Grizolda nad očesom, sicer ne nevarno, pa vendar se mu je vlila kri kar curkoma.

Zopet nekaj časa sumljiv mir ter tihota po kleti. . . Grizold je dal za drvmi pred kletjo prežečemu Stresu povelje, naj strelja kar skozi zaprta vrata, tamkaj nekje mora tičati sam Guzaj, s katerim sta se srečala čisto po naključju. Stres je izpolnil povelje, ustrelil petkrat skozi vrata, jih preluknjaj in te znake oddanih strelcev je videti še danes, na pivnici so namreč še ista vrata.

Po Stresovih strelh je bilo spet vse mirno. Kar je slišal Grizold, kako kljuje ter udarja tolovaj po kamenju v smeri proti hribu, na katerega se naslanja klet. Ker mu je bil zaprt pobeg proti kolovozu, je hotel oblegani vlomiti drugo stran zidu in uteči navkreber. Razbojnik je lomil kamenje z vso drznostjo, Grizold je ustrelil večkrat skozi luknjo v klet, vendar je moral

sveta, na katerem je bivalo 50 do 70 milijonov ljudi.

Mu svet je izginil najbrž radi ogromnega potresa in podzemeljske eksplozije ognjenikov. En del Mu prebivalcev se je izselil veliko let pred nesrečo v druge dele sveta. Pot te kolonizacije se je gibala v dveh smereh. Na potovanju proti vzhodu so dosegli izseljenci srednjeameriško ozemlje današnjega Yukatana in reke Amaconas v Braziliji. V zapadni smeri je dovela izselitev do Malajskih otokov, od tamkaj pa v Burmo, Indijo in v Tibet.

Sled Mu kolonistov je posebno očitvidna v osrednji ter v južni Ameriki. Na pobočjih gorovja Andov v južni Ameriki so odkrili ostanke prastarih kanalov, katere so bila zgradila Mu plemena. Pred več tisočletji so tvorila današnja Amaconas močvirja, morje, in Anden planota je bila dolina, so torej služili ti kanali za namakanje polj.

Potrđilo za dejstvo, da sta bila nekoč stari in novi svet med seboj združena s suho zemljo, so tudi pred kratkim v Mehiki našeni ostanke kanalov, ki so dospeli iz Afrike v Ameriko po pozneje izginuli suhi zemlji.

Nadalje je zadela Neeven ekspedicijska, ki je raziskovala Mehiko, pri izkopavanjih v globočini 17 m na kamenito soho, ki predstavlja po obrazu in obliki Kitajca.

Ako se bo potrdilo raziskovalcem in znanstvenikom, da bodo rešili uganko izginulega sveta, potem bo storjen največji korak o pojasnitvi početka človeške kulture.

*

DEKLIŠKI TABOR V ČRENŠOVCIH

Tudi naša Slovenska Krajina namerava svetovano proslaviti 1500letnico efskega cerkvenega zbora, ki pomenja velik mejnik v zgodovini češčenja Marije kot Matere božje. V nedeljo po prazniku Marijinega Vnebovzetja, 16. avgusta, bo v Črenšovcih velik dekliški tabor. Preč. g. kanonik Časl kot škofijski voditelj Marijinih družb bo imel pridigo. Predsednik Prosvetne zveze dr. Josip Eloh n j e c pa bo govoril na zborovanju zunaj cerkve. Dekleta onstran in tostran Mure, pripravite se na ta dekliški tabor! Naj ne bo župnije v Slovenski Krajini, ki bi ne bila po svojih vrlih mladenkah zastopana na tem shodu! Tudi sosodne župnije tostran Mure naj pošljejo v obilnem številu zastopnice krščanskih dekliških organizacij v posej svojim sestram v Prekmurju! Naj bo to velik shod Pomurja, vreden naših vrlih krščanskih slovenskih mladenk!

Sv. Peter pri Mariboru. V četrtek ob 7. uri zvečer ima »Fantovski odsek« v društveni sobi važen sestanek in pa sejo. Na sestanek naj pridejo zlasti tamburaši z instrumenti. Pridejo pa naj tudi tisti fantje in dekleta, ki so že sodelovali pri kaki igri, da se pogovorimo o važni zadevi.

Hoče: Katoliško hralno in gospodarsko društvo v Hočah priredi (oziroma ponovi v nedeljo dne 26. julija v svoji društveni dvorani popoldne in zvečer krasno igro »Divji lovec«). Ker je čisti dobiček namenjen za podaljšanje dvorane, ste vsi prijatelji požene zabave v ljudno vabljeni.

Spodnja Polkava. Preteklo nedeljo smo mogli nekateri srečniki občudovati veličasten polet nemškega »Zeppelina« na daljnem se vernem obzorju, zvečer pa smo ži poslušati v skoraj razpredano dvorano g. Sieherta zgor-nje-polskavske pevca, ki so nam, zbranim v Slov. kat. izobraževalnem društvu »Skala«, zapeli Lavtižarjevo narodno pevsko igro »Mlada Breda« in nekaj narodnih pesmi. Da povemo kar naravnost: kaj takega še nismo slišali na našem odru in iz srca smo hvaležni nadarjenim sosedom za učitek ter jim iskreno čestitamo k uspehu! Najbolj nas je očarala s svojim krasnim, čistim glasom gđ. Matilda Mohorko kot pevka naslovne vloge; njen glas je izredno jasen, topel in zmehčan; podajati vsa čustva te ugrabljene in v Turinju odpeljane Slovenke. Marsikomu je privabil njen čuvst-

veni glas in njena kruta usoda, ki jo je podala z izredno dobro igro, solze v oči. Glavni junak v igri, g. Fr. Koban, je s svojim dobro izvežbanim in močnim glasom ji bil enak. Na njem ugaja in vzneta občudovanje poleg pev-skega in igre - za talenta zlasti njegovo organizatorično delo, s katerim že dolgo vrsto let vodi z vso pretnostjo in požrtvovalnostjo »Skalo« in je že vzgojil lepo število mladih prosvetnih delavcev. V igri so bile v pevskem oziru tudi ostale osebe na mestu. Igro je nastudiral in spremljal g. organist Bolko z velikojubeznijo in razumevanjem. Tudi zapete narodne pesmi so kazale spretnega voditelja in izvežbane glasove. Konec predstave je bil drugačen kot je obetel začetek: V zadnjem odmoru je povzročil kraj alkohol prepri ter pretep nekaterih fantov iz sosodnih vasi, kar je vzbudilo splošno ogorčenje in razburjenje. G. predsednik Koban pa je z odločnimi besedami ohladal položaj.

Polzela. Katoliški prosvetni dom, ki je bil pred letom dni komaj tajna in drzna misel pobudincev, je danes že pod streho in ni daleč dan, ko se bo lahko uporabljal v prosvetne namene naše mladine. Pričakujemo in verujemo, da bo mladina, ki je zadnja leta navdušeno delovala, še z večjim ognjem šla na delo za verski, kulturni in gospodarski napredek naroda. Ni važnejšega problema od tega, da ima naša mladina za svoje prosvetno delovanje lastne prostore. Kajti zadnja leta je morala iz ceste na cesto. Zato se ne smemo čuditi, da je odbor kljub gospodarski krizi prevzel težko nalogo, zgraditi dom in jo hoče kljub vsem težavam tudi dovršiti. Upamo, da se mu to v polni meri posreči. Stavba Prosv. doma je dolga 25 m, široka 11 m in visoka ob cesti do strehe 5,40 m. Fasada, ki je zidana brez rob strehe, je visoka 10 m, tako da streha na cesti ni vidna. Temejni zid je iz betona, za katerega se je porabilo 150 stotov cementa, ostali zid pa je iz domačega kamna, ki se ga je porabilo okrog 200 kub. m, peska 60 k. m., gypsa 60 stotov (brez ometa), okroglega lesa za strešno ogrodje 60 kub. m, opeke za strešno površino 420 kyad. m — 6300 komadov. Vrat bo na zunanjo stran 4, oken 13. Oder zavzema površino 8 krat 10 m, istotako garderoba, ki bo pod odrom visoka 2,50 m. Dvorana bo

štediti z municijo, imel je pri sebi v celem le osem nabojev in jih je bil že pet porabil. Gu-zaj ni odgovarjal s protistrelji, prekinil je lomljenje in objela je trdnjavo napeta tišina . . .

Oblegani si je nekaj premislil in pognal skozi odprtino proti Grizoldu dvocevno pištolo. Sigurno je bil uverjen, da se bo žandar sklonil, pobral orožje in ta trenutek bo porabil on za beg. Varal se je. Žandar je pustil vrženo vabo na miru in čakal mirno zravnano. Kar se mu je izjavilo ob Grizoldovi strani, je poskusil na Stresovi. Skozi bolj slabo zaklenjena vrata je iztiščal zavoj papirja (to so bila pisma, o katerih smo že govorili v prejšnjem poglavju), padla so na tla, žandar se ni ganil izza svoje dobro zavarovane postojanke. V vratih je bilo pet od krogel izvrtanih lukenj in skozi te je opazoval tolovaj položaj oblege. Ustrelil je iz revolverja skozi luknjico in zadel Stresa do krvavega v palec na roki . . . Zopet mir in tišina . . .

Žandarja sta pričela obleganega pozivati na prostovoljno predajo. Prejela sta jezno zadirčen

odgovor: »Živega me ne dobita, prokleta Fang-hunda!»

Oblega je že trajala več nego poldrugo uro. Številni strelji so privabili na hrib nad klet vse polno radovednežev. Nekateri od gledalcev so bili pritekli celo s puškami. Grizold jih je pozval, naj jima pomagajo, nobeden se ni ganil. Bili so sami Guzajevi pristaši, ki so prihiteli pomagat vjetemu glavarju, pa jim je bil vpadel pogum pri pogledu na kar dva žandarja in bogve koliko jih je še bilo skritih v gozdu pod hišo.

Orožnika je že oplazoval upravičen strah: Kaj bo, če se ju lotijo možje in otvorijo ogenj iz pušk?

Pričela sta se med seboj pogovarjati glasno, da bosta klet zapalila in Guzaja izkurila kakor jazbeca iz skrivališča, ako se ne preda. Nobe-nega odgovora iz zidanice . . . vse tiho . . .

Oblega je že trajala preko dve uri, solnce se je že nagibalo k zatonu in ura se je že pomikala na pet popoldne.

Kar naenkrat se odprejo vrata na klet na stežaj in iz zidanice se prikaže Guzaj . . . Držal

bi mu poplačal. Sel je k njemu in rekel:

»Gospod, prosim te, posodi mi kotel za domačo žganjekuho, čez osem dni ti ga vrnem, pa še tolar povrha.«

Trgovec je bil zadovoljen.

Čez osem dni je prinesel kmet koca, pa še poleg majhen kotliček, češ:

»Veš, kaj je to?«

»Kaj?«

»Tvoj veliki kotel je dobil pri nas malega. Prinesem ti ga, ker ni moj.«

»Hvala ti, hvala«, je rekel trgovec, »vidi se, da si pošten človek.«

»Pa, prosim te, gospodar, naj še velik kotel nekaj dni ostane pri meni, ker je še bolan in ga takega ne

12 krat 10 m in galerija 4 krat 10 m. Pod galerijo dva sobi 4 krat 4 in hodnik 2 krat 4 m. Stavba bo to leto v toliko dokončana, da bo lahko služila za prireditve, popolnoma izdelana pa bo prihodnje leto. Krstna predstava v novem domu in ob enem proslava Finžgarjeve 60letnice bo v nedeljo dne 2. avgusta z vprizoritvijo narodne igre »Divji lovca«. Na jesen pa se bodo vprizorjale popolnoma nove »Pasijonske slike« — 15 slikah.

Polzela. Za novi Prosvetni dom so poleg drugih mnogo prispevali: g. Lupan A. Mešič, ki je na svoji žagi brezplačno žagal potrebne deske; g. Franc Košec je žagal les in daroval precej lesa; g. Vinko Zagoričnik, ki je dal na razpolago kamen za stavbo. Imenovanim oddelčnim možem, ki so bili vedno prijatelji ter podporniki katoliškega mladinskega gibanja, kar ostanejo gotovo tudi še nadalje, bodi na tem mestu izrečena naša najlepša zahvala! — Gradbeni odbor.

*

Pasji spomeniki.

Pes, ki reši človeku življenje, dokaže ljubezen ter udanost, ki sta zadeli na vidno priznanje v Ameriki.

Kdor obišče v Njujorku naravoslovno-zgodovinski muzej, se bo čudil, ker bo videl tamkaj zapored spomenike — psom, ki so izklesani iz marmorja. Radovednež, ki se približa pasjemu spomeniku, bode našel na podstavku kratek življenjepisa psa, ki je ovekovčen v kamen.

Nekak zmagoslaven drevored na čast psom je razven zgoraj omenjenega v njujorskem osrednjem parku. Ta drevored je zasadila posebna ameriška družba, ki se je spomnila ob tej priliki tudi psom.

Amerikanec ima namreč prav poseben smisel za poveljevanje junakov. Junaški čin kakega psa zadene na odmev v vseh državah Amerike in se morajo učiti celo otroci v šolah o njegovem izrednem dejanju.

V naravoslovno-zgodovinskem muzeju v Njujorku so predvsem spome-

niki psom, ki so si pridobili zasluge na polju znanosti. So predvsem živali, ki so spremljale na raziskovalnih potovanjih po severnih pokrajinah raziskovalce in so se prav posebno odlikovale v službi po dnevu ter v noči. Najmlajši od zaslužnih psom se imenuje Chinook in je spremljal Byrda pri raziskovanju južnega tečaja in je tamkaj tudi poginil. Najbolj slaven nosi ime Toge, ki je bil nerazdružljiv spremljevalec slovitega raziskovalca severnega in južnega tečaja Amundsena. Amundsenov pes Toge je izvršil največji junaški čin v skrajnem kotu severno-ameriškega polotoka Alaska, v None. V ledeno mrzli zimi l. 1910 je izbruhnila v None davica. Tedaj še pač ni bilo letal, kakor jih posedamo dandanes, da bi jih bili poslali na odpomoč. Pes Toge je bil, ki je prejel nalog, da ponese zdravilo zoper davico 675 milj daleč v None. Tega pasjega teka se je udeležila celotna Amerika z največjim zanimanjem. Amerikanci so sklepali neverjetno visoke stave za in proti. — Poskus s psom se je obnesel. Toge je prinesel zdravilo še pravočasno. Po celih Združenih državah so prirejali zbirke za psa, ki je poginil slednjič radi starosti.

Od psom, ki so ovekovčeni v osrednjem njujorskem parku, uživa največ slave Tipps, ki je otel na izreden način svojemu gospodarju iz Kentucky življenje. Gospodar, po poklicu farmer, je bil bolan na srcu. Ko se je podal lepega dne v spremstvu psa na izprehod proti železniškemu tiru, ga je napadel srčni krč. Brez zavesti je padel na tračnice. Brezuspšno je poskušal pes, potegniti gospodarja iz smrtne nevarnosti, tekel je nato nasproti prihajajočemu brzovlaku in je dosegel z glasnim lajanjem pri strojevodju, da je ustavil vlak še pravočasno.

Nadalje je videti v parku spomenik psu Rialu, ki je bil last čolnarja v Bostonu. Nekega jutra, ko se je vlekla gosta megla po vodi, da ni bilo videti

niti za ped pred seboj, je odrekel ob priliki prepeljave preko reke motor in čoln je obstal na mestu. V gosti megli je bila nevarnost trčenja z drugim čolnom očitna. Pes se je pogнал iz čolna v vodo, plaval je k obrežju, kjer so ga poznali in je dosegel z lajanjem, da se je podal na pot po reki drug čoln, ki je rešil vse, ki so bili v pokvarjenem čolnu.

Amerikansko društvo za varstvo živali je zelo bogato in tudi mogočno. V vseh večjih mestih poseda velika živalska zavetišča, kjer najdejo ob vsakem času psi brez gospodarja svoj novi dom. Nekater države Združenih držav imajo zelo občutne kazni napram trpinčenju živali.

*

Št. Peter pri Mariboru. V prepiru se je na domu svoje matere z nožem zaklal 33letni Lj. Krivec. Občinski odbor je na zadnji svoji seji sklenil, zaprositi kmetijsko ministristvo, da se občina Št. Peter v smislu zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikih posestvih vpiše kot agrarni interesent za gozdove z ozirom na to, ker se gozd nujno potrebuje za preskrbo s kurivom in stavbnim lesom, ker je v občini in okolici premalo gozdov. — Novomašnik č. g. p. Kasijan Farič iz Zrkove je drugo in tretjo sv. mašo opravil pri nas in sicer v ponedeljek dne 13. julija pri Materi božji na Gorci, v torek pa v kapelici pri šolskih sestrah. — Veliko menjavanje bo letos med posestniki in viničarji. Mnogi se bodo selili iz potrebe, drugi zopet, da se bodo kasneje kesali. Vedno se bolj in bolj opazuje, da ponekod med gospodarji in viničarji ni več tišate zastopnosti kot je bila nekada.

Št. Peter pri Mariboru. Pretečeno nedeljo dne 12. t. m. je praznovala Berta Purgajeva iz Vodol 25letnico, odkar je cerkvena pevka. Vso to dolgo dobo je vneta in z ljubeznijo pre-

morem spraviti sem.«
»Naj bole mu je dovolil trgovec.

Čez par dni je bil kmet spet tu.

»Nesreča, gospod, — nesreča!«

»Kakšna?«

»Tvoj kotel je poginil!«

»Kaj, poginil? O ti goljuf ti, kako mora poginiti kotel?«

»Kako? Kar lahko ima mladiča, more tudi poginiti!«

Nato ni vedel trgovec kaj reči in tako je lmal kmet za mali kotel velikega.

Bobro je povedal. Gost natarkarju, ki mu je prinesel ribo: »Odnesite to ribo. Tako mlada je, pa že tako pokvarjena.«

je v krvaveči desnici revolver, katerega cev je bila zadeta od kroglice in močno skrivljena, izpod vrata mu je curljala kri, divje je ošvignil s pogledom oba žandarja, da bi ju preplašil ter zmedel in baš v tem smrtno nevarnem trenutku pobegnili na njemu lasten — najbolj drzen način.

Ves ta prizor je trajal le par trenutkov . . . Že sta dvignila orožnika puški, strela sta blisnila ter počila . . . Eden je zadel dolgo — dolgo iskano žrtev v prsa, drugi v trebuh . . . Smrtno zadeti Guzaj je omahnil in se zakotalil po tleh. Nekaj časa je še brcal z nogami, krčil prste na rokah, začelo mu je rohljati iz prs in izdahnil je . . .

Ko so videli očitvidci na hribu, da je padel njih poglavar, da ne bo vstal nikdar več, so pobegnili in se razkropili na vse strani . . .

Žandarja sta si obvezala lastne rane in nato pregledala klet. Na sredini majhne pivnice je stal prazen ter poveznjen poševnjak in na njem literska steklenica, ki je bila od kroglice preluknjana. Našla sta še heč (sekiro za sekanje stelje), s katerim je lomil Guzaj kamenje iz zida.

Pri Guzaju sta našla razen poškodovanega revolverja, ki je shranjen v muzeju v Celju, še dolg nož in drugega nič. Na tleh sta pobrala zavoj papirja, ki ga je porinil razbojnik skozi vrata, ga razmotala in videla, da so to njegova štiri obširna pisma.

Dan Guzajevе smrti je bil topel jesenski dan brez oblačka na nebu. Solnce se je poslavljaljo z zadnjimi žarki s hribov in obsevalo poslednjič parletnega kralja teh planin, grab ter kotanj, ko je ležal na hrbtu pred kletjo z zevajočo rano na prsih, iz katere je še vrela sveža kri . . .

(Dalje sledi.)

Nov vozni red

se dobi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Cena Din. 2.—.